

Vergaderjaar 2023–2024

27 830

Materieelprojecten

Nr. 434

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 mei 2024

De internationale veiligheidssituatie verslechtert en de onzekerheid neemt toe. Het is daarom noodzakelijk voor Nederland, onze NAVO-bondgenoten en Europese partners om maatregelen te nemen om Oekraïne te blijven steunen en de voorraden van de eigen krijgsmachten sneller te vergroten. Defensie heeft daarom de afgelopen twee jaar diverse maatregelen voor extra bestellingen en leveringen van munitie genomen.

Defensie voorziet met het programma «Aanvulling inzetvoorraad munitie»¹ in de doorgroei van de inzetvoorraad munitie. Defensie heeft sinds de illegale Russische invasie in Oekraïne voor circa € 2 miljard extra bestellingen geplaatst om de inzetvoorraad munitie aan te vullen, te weten een extra bestelling ter waarde van circa een half miljard euro in 2022² en in 2023 voor een anderhalf miljard euro aan extra bestellingen.³

Deze maatregelen zorgen ervoor dat de Nederlandse inzetvoorraad stapsgewijs groeit naar de strategische voorraad conform de geldende NAVO-normen. Tegelijkertijd is de urgentie van het op niveau brengen van de munitievoorraden verder toegenomen vanwege de dreiging van een grootschalig conflict. Daardoor zijn extra versnellingsmaatregelen nodig. Nu meerdere landen tegelijkertijd voorraden verhogen en met een structurele meerbehoefte komen, ontstaan kansen om onder andere via onze bestellingen gericht de toekomstige productie- en leveringszekerheid van de Europese industrie te verhogen.⁴

In de Kamerbrief munitieproductie⁵ van januari 2024 heeft Defensie dan ook aangegeven voorbereidingen te treffen om voor de korte termijn binnen de Defensiebegroting versneld aanvullend munitie te bestellen. Dit

¹ Kamerstuk 27 830, nr. 417 van 19 september 2023

² Kamerstuk 35 925 X, nr. 74 van 29 april 2022

³ Kamerstuk 27 830, nr. 395 van 18 april 2023

⁴ Kamerstuk 27 830, nr. 425 van 25 januari 2024

⁵ Kamerstuk 27 830, nr. 425 van 25 januari 2024

is in lijn met de motie-Tuinman en Van Campen over het plaatsen van orders voor gangbare munitiesoorten⁶. Met deze brief informeer ik uw Kamer over aanvullende munitiebestellingen ter waarde van circa een half miljard euro. Deze aanvullende bestelling was niet in de Defensienota 2022 voorzien. Als gevolg van de eerste suppletoire begroting Defensie voor 2024⁷ zijn additionele financiële middelen beschikbaar gekomen voor prioritaire investeringen in luchtverdediging en munitie. Hiermee worden verdringingseffecten op reeds begrote projecten voorkomen.

Versnellingsmogelijkheid bestelling luchtverdediging

Op het gebied van luchtverdedigingssystemen is Defensie voornemens een groter aantal systemen aan te schaffen.⁸ Noorwegen verwerft dezelfde luchtverdedigingssystemen en biedt Nederland een versnellingsmogelijkheid op de productielijn van het *short range* systeem. Defensie heeft daarom besloten om voor het project «Vervanging MRAD & SHORAD» het verwervingsproces met een *pilot* te versnellen door een aantal *long-lead-items* (componenten met een lange productie- of levertijd) reeds in opdracht te geven. Risico's zijn gemitigeerd door onder meer terugkoopgaranties van de leverancier en samenwerking met Noorwegen. De motie-Valstar c.s.⁹ om *pilots* buiten het DMP uit te voeren om versneld over te gaan tot aanschaf van materieel, zie ik hiervoor als steun. U wordt hier naar verwachting eind 2024 verder over geïnformeerd in de D-brief MRAD & SHORAD.

Aanvullende bestelling munitie

De aanvullende munitiebestelling is een uitbreiding van reeds lopende bestellingen en omvat zowel NAVO-genormeerde *Battle Decisive Munitions* (BDM) als *non-Battle Decisive Munitions* (non-BDM). Het betreft munitieartikelen waarvan de benodigde strategische voorraad hoger is dan de huidige inzetvoorraad. Deze munitiesoorten worden al binnen Defensie gebruikt of maken deel uit van vervangingsprojecten.

De aanvullende bestellingen van BDM omvatten onder andere vuursteunmunitie (artillerie- en mortiergranaten), GPS-geleide munitie voor raketartillerie, *air defence missiles* voor zowel grondgebonden als maritieme luchtverdediging, anti-radar raketten¹⁰ voor F-35 en geleide *medium range* anti-tank raketten voor de gevechtseenheden van de Landmacht en het Korps Mariniers. De bestellingen van non-BDM bestaan onder andere uit granaten voor scheepsgeschut en pyrotechnische middelen voor zelfbeschermingssystemen.

Met deze aanvullende bestellingen geeft Defensie verder invulling aan de motie-Stoffer en Van Haga over stappen blijven zetten om te bevorderen dat de inzetvoorraad voor de eerste hoofdtaak het gewenste niveau bereikt.¹¹ De vertrouwelijke bijlage bij deze brief geeft meer inzicht in de specifieke munitieartikelen en de financiële omvang per categorie.

⁶ Kamerstuk 21 501-20, nr. 1978 van 12 december 2023

⁷ Kamerstuk 36 550-X, nr. 3 van 16 april 2024

⁸ Project «Vervanging MRAD & SHORAD», Kamerstuk 27 830, nr. 404 van 9 juni 2023

⁹ Kamerstuk 35 925-X, nr. 70 van 21 april 2022

¹⁰ AGM-88G *Advanced Anti-Radiation Guided Missile-Extended Range*, Kamerstuk 27 830, nr. 402 van 5 juni 2023

¹¹ Kamerstuk 27 830, nr. 411 van 6 juli 2023

Kenmerken

NAVO-normering

In de vierjaarlijkse cyclus van het *NATO Defence Planning Process* (NDPP) stelt de NAVO de voorraadnormen voor *Battle Decisive Munitions* vast. De behoefte voor de inzetvoorraad munitie voor de eerste hoofdtak is op deze NAVO-norm gebaseerd. Tijdens de NAVO-top in Vilnius medio 2023 heeft de NAVO tussentijds de opgedragen voorraadnormen voor de strategische voorraad munitie naar boven bijgesteld, op basis van de geanalyseerde verbruiksgegevens uit Oekraïne.¹² Hoewel de inzetvoorraad munitie toeneemt, kan met de beschikbare financiële middelen onder Defensienota 2022 en de extra financiële ruimte als gevolg van de eerste supplettoire begroting Defensie voor 2024¹³ de inzetvoorraad nog niet volledig aangevuld worden tot een eerste hoofdtak niveau.

Personele en infrastructurele aspecten

In de Kamerbrief «Aanvulling inzetvoorraad munitie» van april 2023 is de Kamer geïnformeerd dat de personele capaciteit van het Commando Materieel en IT (COMMIT) wordt uitgebreid om de aanvulling van de munitievoorraden duurzaam te kunnen realiseren.¹⁴ Het betreft een structurele personele uitbreiding met enkele tientallen functies. Het extra personeel wordt ingezet bij beheer en opslag van voorraden, configuratiemanagement, inkoop, veiligheid en typeclassificatie.

Een grotere inzetvoorraad vraagt ook om meer bunkers om de munitie veilig en geconditioneerd te kunnen opslaan. Defensie heeft daarom munitiecomplexen die eerder voor afstoting zijn aangemerkt weer in gebruik genomen.¹⁵ Deze locaties beschikken over voldoende fysieke ruimte en over de benodigde vergunningen en worden binnen het defensiebrede programma «Veiligheid munitiegebouwen» tijdig op norm gebracht.¹⁶

Risico's

De programmarisico's zijn laag, omdat deze behoefte een ophoging is van reeds lopende verwervingstrajecten. Een specifiek risico betreft de toenemende krapte op de munitiemarkt en de daarmee stijgende munitieprijzen. Defensie mitigeert dit risico zoveel mogelijk door meerjarige munitieorders te plaatsen.

Doelmatigheid en doeltreffendheid

Met de uitvoering van deze aanvullende munitiebestellingen geeft Defensie, onder verwijzing naar artikel 3.1 van de Comptabiliteitswet 2016, invulling aan doeltreffendheid en doelmatigheid.

- Doeltreffendheid: met de verwerving van extra munitie groeit de Nederlandse inzetvoorraad stapsgewijs door naar de strategische voorraad conform de geldende NAVO-normen.
- Doelmatigheid: deze aanvullende munitiebestelling is doelmatig omdat het een uitbreiding van reeds lopende bestellingen van NAVO-genormeerde *Battle Decisive Munitions* (BDM) en *non-Battle*

¹² Kamerstuk 27 830, nr. 425 van 25 januari 2024

¹³ Kamerstuk 36 550-X, nr. 3 van 16 april 2024

¹⁴ Kamerstuk 27 830, nr. 395 van 18 april 2023

¹⁵ Munitiecomplexen Alphen, Ritthem en Ruinen, Kamerstuk 27 830, nr. 406 van 5 juni 2023

¹⁶ Kamerstuk 36 124, nr. 6 van 10 oktober 2022

Decisive Munitions (non-BDM) betreft. Deze munitiesoorten worden al binnen Defensie gebruikt of maken deel uit van vervangingsprojecten.

Financiële aspecten

Voor deze aanvulling van de inzetvoorraad munitie is een investeringsbudget gereserveerd van circa € 500 miljoen. Deze investering komt in de jaren 2024 tot en met 2028 ten laste van het investeringsbudget van Defensie. Commercieel vertrouwelijke financiële informatie is opgenomen in de vertrouwelijke bijlage¹⁷.

Vooruitblik

De vergroting van de inzetvoorraad vindt plaats in de periode tot en met 2028 en is een uitbreiding van de «versnelde aanvulling munitievoorraden»¹⁸ uit 2022 en «Aanvulling inzetvoorraad munitie»¹⁹ uit 2023. Defensie heeft het merendeel van de lopende munitieprojecten eerder gemandateerd aan COMMIT. Ik ben voornemens deze mandatering voort te zetten omdat het een ophoging betreft en het risico beperkt is. Defensie verwacht de Kamer in het najaar van 2024 te kunnen informeren over het volgende pakket munitiebestellingen. De Kamer zal over de voortgang worden geïnformeerd via de begroting, het jaarverslag van het Defensiematerieelbegrotingsfonds, en het Defensie Projectenoverzicht.

De Staatssecretaris van Defensie,
C.A. van der Maat

¹⁷ Ter vertrouwelijke inzage gelegd, alleen voor de leden, bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

¹⁸ Kamerstuk 35 925-X, nr. 74 van 29 april 2022

¹⁹ Kamerstuk 27 830, nr. 395 van 18 april 2023